СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 229. Джерзи Ситі, Н. Дж., вівторок, 3 жовтня 1933.

VOL. XLI. No. 229. Jersey City, N. J., Tuesday, October 3, 1933. THREE CENTS.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРИДБАЛА ЗА КОРОТКИЙ ЧАС 1,300,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ

ВАШИНГТОН. — Від часу, як розпочато акцію „Найри", Американська Федерація Праці зросла на 1,300,000 членів. Тепер вона має коло 4 міліони членів. Таке подає Вилєм Грін, президент Федерації, й висказує надію, що в скорому часі Федерація матиме 10,000,000 членів, а потім зачнеться кампанія, щоби кождий працюючий був у Федерації.

ТОВАРИСЬКА ГОСТИНА „ДНІСТРА" В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Товариська гостина, влаштована товариством „Дністер", відділом 361 У. Н. Союза в Ню Йорку, для скріплення товариського життя серед членів відділу, стягнула стільки членів, що простора галя Українського Народного Дому не могла всіх помістити. Треба було відчинити ще одну галю.

Гостина випала надзвичайно гарно. Можна було радіти вже з того приводу, що були на одній галі коло 500 осіб, самих старших в більшости з одного тільки Союзового відділу. Кождий відчув радість, що належить до Союзової родини, серед якої міг перебути від 5 години пополудні до півночі, перевести приємно час, вислухати щирих і патріотичних промов, співу, музики й налюбуватися своїми українськими стравами, зготованими українськими руками з товару, доставленого українськими бизнесменами.

А коли піднесено мимоходом думку, післати культурну памятку з Америки і закупити один з найкращих творів нашого славного різьбаря Архипенка та подарувати його Українському Національному Музеєви у Львові й заповіджено, що ніякої колекти не буде, тихо й без гомону зложили присутні понад 100 долярів тільки на ту одну ціль.

ТРЕБА ДАЛЬШОЇ ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ.

НЮ ЙОРК. — На 19 річних зборах „Нешенел Конференс оф Кетолик Черітіс" кладено найбільшу вагу на те, що 3,500,000 родин потребуватимуть цеї зими допомоги. Бувший говернор Смит підкреслив, що якаб не була велика державна допомога безробітним, вона буде невистарчаючою й тому треба підпирати акцію приватних допомогових організацій. На зборах підношено ще й те, що причиною теперішньої економічної катастрофи є зматеріялізування суспільства та вибуялий індивідуалізм, який руководиться виключно егоїзмом.

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ДЕЛЕҐАТ ПРОТИ КІНОВИХ ВИСТАВ.

НЮ ЙОРК. — Архиепископ Сіконані, папський делеґат, висланий з Риму як представник папи на наради католицьких добродійних товариств, сказав у своїй промові, що головне завдання церкви є боротися зі злом. Як приклад такого зла подав те, що зроджується під впливом неморальних фільмових образів, яких тепер так повно, а на яких виховується теперішня молодь.

РУЗВЕЛТ У ШІКАГО.

ШІКАГО. — Президент Рузвелт рішився в останній хвилі відвідати Світову Виставу, а в першу чергу привитати конвенцію Американського Леґіону. Президент заявив тим, котрі йому відраджували таку поїздку, що він обовязаний стати перед ветеранами і дати їм вияснення, чому треба було державі вкоротити видатки на ветеранські допомоги на $314,000,000.

20,000 РОЗВОЖЧИКІВ ВИХОДЯТЬ НА СТРАЙК.

НЮ ЙОРК. — „Тімстерс Юніон", відділ 138, рішив викликати всіх розвожчиків муки, печива й хатньої обстанови на страйк. На разі застрайкують 20,000 робітників, а надіються, що до них долучаться ще яких 30,000.

АРЕШТУЮТЬ КОМУНІСТІВ.

ГАВАНА. — Революційному урядови ввірвався терпець і скінчилось потурання супроти комуністів, котрі є причиною хаосу в краю. Розпочато арешти комуністичних агітаторів. Заборонено теж публичні зібрання.

КУПУВАТИ, І ТО НЕГАЙНО.

ВАШИНГТОН. — З днем 9 жовтня зачнеться по цілім краю велика кампанія під гаслом: тепер пора купувати. Кампанію будуть вести з театральних сцен, через радіо й пресу. Будеться апелювати до загалу, що тільки нові закупна на велику скалю можуть принести дійсну зміну до ліпшого й дати роботу міліонам безробітних.

СВІТ ПЕРЕД НОВОЮ ВІЙНОЮ.

НЮ ЙОРК. — Вилєм Гол Морленд, єпископальний епископ, вернувшися з Женеви разом з американським делегатом на конвенцію світового розброєння, заповідає нову війну. Він каже, що важко думати про світовий мир, бо неможливо погодити разом такі течії, як мілітаризм у Японії, гітлеризм у Німеччині, комунізм у Росії й фашизм в Італії. Крім того всюди нужда. А порожний шлунок завжди настроєний революційно. Дотого Ліґа Націй тепер слабша ніж колинебудь. Тому і вигляди на замирення світа слабі.

ГЕНДЕРСОН ВИБРАНИЙ ПОСЛОМ.

Артур Гендерсон, міністер заграничних справ в останнім робітничім уряді Великої Британії, який утратив посольське крісло підчас виборів у 1931 році, вернувся знову до парляменту в доповняючих виборах в окрузі Дербишир. Гендерсон добув 10,000 голосів більшости над двома противниками разом. В політичних кругах заповідають, що Гендерсон знову обійме провід над робітничою партією в парляменті. Теперішним провідником є Дж. Лендсбурі, колишний міністер публичних робіт.

Годиться підкреслити, що Гендерсон є приятелем Українців.

В КАНАДІЙСЬКИХ ВЯЗНИЦЯХ УСЕ В ПОРЯДКУ.

Від деякого часу поширювано вістки, що в канадійських вязницях придержуються середновічних метод карання засуджеників. Були навіть домагання, щоби для провірки закидів назначити королівську комісію. В справі вязничного режиму забрав голос суперінтендент вязниць, ґенерал Ормонд. Він сказав, що не буде говорити про режим у попередних роках, але стверджує, що тепер вязниці є місцем людяної кари. Вязні мають багато привілеїв, а тілесні кари, які деколи є конечні, зменшено до найменших границь.

ВАЖНЕ РІШЕННЯ КАНАДІЙСЬКИХ МІСТ.

Мейор Вінніпеґу, Веб, заявив у розмові з представниками преси, що канадійські міста прийшли до порозуміння, щоб робити умови на ріжні доставки лише з такими фірмами, котрі платять добрі платні своїм робітникам. Ініціятором тої акції є мейор міста Віндзору, Давид Крол. Майже всі канадійські міста підтримують поміщений проєкт і переведуть відповідні ухвали.

НЕ СПИТЬ 22 РОКИ.

В угорському селі Чеґляд живе 77-літня жінка Рахиля Сабі, яка наслідком невраcтенії не спить іще від Різдва 1911 року. Вона провадить ночі на молитві, домашній роботі і т. і.

Другим таким „чемпіоном безсонности" є в Угорщині урядовець Й. Керн, що не може заснути від 1918 року, коли то підчас бою куля знищила один із його важних осередків нервової системи.

АВСТРІЙСЬКА ПРИСТАНЬ НА АДРІЙСЬКОМУ МОРІ.

„Еко де Парі" повідомляє, що Мусоліні заключив з Дольфусом торговельну умову, на основі якої Австрія одержить пристань на Адрійськім морю. Так Австрія моглиме мати власну торговельну фльоту. Зачували, що Мусоліні хоче втягнути до тієї комбінації і Мадярщину, Чехословаччину та Румунію. Це доказувало би, що головною метою Риму є створити справжню митну італійсько-австрійсько-мадярську унію.

СПІЛКА САМОГОНЩИКІВ ПІД КЛЮЧЕМ.

В Холмі й околиці поліція арештувала велику жидівську спілку, яка виробляла самогон і, збуваючи його в масовій скількости на села, заробляла великі гроші.

WE DO OUR PART

ЕРІО В ОДЕСІ.

Представник народнього комісаріяту закордонних справ, Жельфан, привитав Еріота в одеській пристані словами: „Витаємо в вашій особі чоловіка, що без упину бореться для добра мира. Ви й ваші товариші бажані гості в СРСР." Еріо відповів довшою промовою, в якій зазначив, що все був і останеться прихильником французько-большевицького зближення та що приїхав до СРСР, вдруге від 1924 р., щоби зазнайомитися з поступом на господарськім і культурнім полі. Висловив переконання, що його подорож буде пожиточна для обох країн і для справи мира.

ПІД ТЕРОРОМ.

Селянин села Могильно, вербської вол., володимирського пов., Яків Фещук, в ночі вертався кіньми з млина у Володимирі. Недалеко млина перейшли його якісь три молоді люди з ножами і змусили його повернути кіньми назад до Володимира. На віз вкинули якогось закривавленого мужчину, котрого змусили відвезти до шпиталю.

ДОБРЕ ОБЛОВИВСЯ.

Прокурент Торговельного Банку в Познані, Тад. Врублевський здефраудував 200,000 злотих. За ті гроші побудував собі люксусову віллю та вжив на подорожі за кордон, куди їздив із банковою службовичкою Ядв. Кучинською. Слідство виявило, що й інші службовці того банку допускалися фінансових надужить. І так вислідили, що службовці Фр. Камінський та Ол. Міхаловська вкрали 14,000 зл., а 2,500 зл. украли вже навіть тоді, як виявилася справа Врублевського. Один службовець, уже небіжчик, за свого урядування украв 60,000 зл. Досі арештувалі 7 службовців того банку та жінку Врублевського.

ЗЛОЧИН ПІД ВПЛИВОМ РЕЛІГІЙНОЇ МАНІЇ.

З Загребу повідомляють, що мешканка згаданого міста, Анна Бенкович, доконала на тлі релігійної манії жахливого злочину. Підчас неприсутности родичів Бенковичева відрізала ножем голову своїй 6-літній внучці. Підчас розпитів на поліції заявила, що злочину доконала під впливом якогось внутрішнього голосу, котрий сказав їй, що тільки в той спосіб може вона відпокутувати за свої гріхи.

МАСАКРА ОВЕЧОЇ ЧЕРЕДИ.

Біля залізничої стації Зебах у Турингії поспішний потяг вїхав на череду овець, що переходили крізь залізничий шлях. Один пастух і 75 овець згинули на місці.

АНГЛІЙСЬКІ ФАШИСТИ НЕ ЮДОФОБИ.

Освальд Мослі, лідер англійських фашистів, наказав припинити в своїй партії протижидівську агітацію. На його вимогу англійські фашисти не повинні бути антисемітами, а замічених у протижидівській агітації чи юдофобстві взагалі будуть викидати з партії.

АРЕШТУВАННЯ ЧЕРВОНИХ КОМАНДАНТІВ НА УКРАЇНІ.

Букарештенський „Адеверул" пише, що в Києві переведено, на підставі постанови Реввоєнсовета, масові арешти серед верхівки і нижчого старшинства червоної армії. Арештованих обвинувачують у намірах відірвати Україну від Совітів. ҐПУ нібито знайшло багато обтяжуючого матеріялу у виді брошур і відозв, звернених проти Сталіна. Полки, що були розташовані на Україні, перенесено до Москви і Ленінграду. Родини арештованих старшин вивезено до концентраційних таборів на Сибірі.

МАСОВІ РЕДУКЦІЇ УКРАЇНЦІВ.

Цими днями зредуковано в Чорткові 39 залізничих працівників, з цього числа 35 Українців. Всі зредуковані, крім Поляків, це молоді люди, що не мають ще переважно 15 літ служби і тому за малими вийімками не дістали емеритур, лише тримісячну відправу та опинилися на бруку, збільшуючи число безробітних. Тепер у чортківському залізничому окрузі нема вже ані одного залізничого етатового урядника чи підурядника. Слід зазначити, що між чинними службовиками Поляками є багато таких, що вже мають понад 35 літ служби, одначе їх не спенсіоновано.

„ТУТ СПОЧИВАЮТЬ СИНИ ІЗРАЇЛЯ".

Біля мосту Франца Йосифа на Дунаї в Будапешті витягнено з хвиль ріки чорну труну, на якій були гітлерівські відзнаки та напис „Тут спочивають сини Ізраїля". В труні містилися гітлерівські відозви, в яких були погрози під адресою Жидів. Труну сконфісковано і перенесено до президії поліції в Будапешті.

ГАЙОВІ ВБИЛИ СЕЛЯНИНА.

Гайові лісів села Синово, гощанської вол., рівенського повіту, Бартманський і Титунський, зловили при крадіжі дров у лісі селянина Антона Нарчука і так його побили, що він після двох годин важкої муки помер. Нелюдяних гайових арештовано.

КІННОТА ПРОТИ ГОЛОДНИХ.

Париські часописи повідомляють із Москви, що в південну частину СРСР (очевидно, Україну) післали більше кавалєрійських дивізій, щоби вчинили порядок, бо голодні селяни стали грабити збіжеві склади.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА РАФІНЕРІЇ В ДРОГОБИЧІ.

В рафінерії „Нафта" в Дрогобичі вибухла від припадкової іскри пожежа. По трох годинах пожежу вдалося вгасити. Згоріли 25 вагонів бензини. Жертв у людях не було. Шкоди великі.

ЕРІО НЕ БАЧИВ ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ

ЗАТЕ БАЧИВ „ПРОПАҐАНДУ ГІТЛЕРІВЦІВ" СЕРЕД УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ.

ПАРИЖ (Франція). — Бувший премієр Франції Еріо, який за кілька днів переїхав з Одеси до Москви й вернувся до Франції, тепер описує в газетах свої враження з побуту в Радянщині. В своїй черговій статті він знову пише, що у Радянщині голоду не бачив, але бачив на Україні дуже поширену пропаґанду гітлеризму. З цього Еріо вносить, що Німці стараються зреалізувати свої пляни походу на Схід.

Еріо твердить, що саме ця кампанія змусила большевиків дуже нервово поставитися до подій на Україні та привела до загострення взаємовідносин між Німеччиною й Росією. Тепер уже майже зовсім розірвано довгорічне приятелювання між Німеччиною й Росією, яке почалося в Рапальо.

АМЕРИКАНЦІ ЗАДОВОЛЕНІ З БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ САТРАПІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Сюди прилетів літаком з Москви сенатор Мек Аду, який разом з сенатором Злучених Держав, Рейнольдсом, провадив переговори з Літвіновом про умови, на яких Злучені Держави могли би признати радянську Росію. Мек Аду між іншим заперечує ці переговори, хоч і підтверджує, що мав з Літвіновом довгу й приємну розмову.

Сам Мек Аду й сенатор Рейнольдс захоплені „розбудовою" Росії й уважають, що Злучені Держави повинні нарешті признати большевицький уряд. Російське населення, на думку Мек Аду, буде задоволене з признання комуністичного уряду.

ФРАНЦУСЬКИЙ МІНІСТЕР ПРО ІНФЛЯЦІЮ.

ПАРИЖ (Франція). — Франція поволі видужала з тяжкої кризи, яку свого часу вона пережила від спаду ціни її франка. Премієр-міністрови Пуанкаре ледви пощастило стабілізувати франк на висоті теперішньої вартости в золоті. Та непомірні витрати Франції на воєнні цілі й інші адміністративні видатки привели до значного дефіциту в буджеті держави.

Тепер почалась агітація за нову інфляцію франка, себто за зменшення його ціни в золоті. Проти цього виступає рішучо міністер фінансів, який доказує, що така інфляція буде фінансовою катастрофою для держави. В фінансово-економічних колах він стрічає підтримку.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ВИСОКИХ ПОДАТКІВ.

БРЮСЕЛЬ (Бельгія). — Тут відбулася велична демонстрація протесту проти високих податків на населення, які викликані непомірним витраченням державних грошей на воєнні цілі. В демонстрації взяли участь представники девятьох провінцій.

НІМЕЧЧИНА НАДІЄТЬСЯ РОЗЗБРОЄННЯ ІНШИХ ДЕРЖАВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Німецька преса, яка знаходиться цілковито в руках урядової цензури, пише зприводу конференції в справі розззброєння, що властиво нема що багато говорити про роззброєння, якщо великі держави бувшої антанти не стараються виконати свої зобовязання, які вони робили нераз в справі зменшення своїх воєнних сил. Тому Німеччина тепер не дасть ніякої нової пропозиції щодо зменшення зброєння, а буде сподіватися, що нарешті інші держави перейдуть до зменшення своїх збройних сил.

ПОБИЛИ СВІТОВИЙ РЕКОРД ВИСОТИ ЛЕТУ.

МОСКВА (СССР). — Російський бальон, після першої невдачі, зробив другу спробу полетіти у височину. Цим разом йому вдалося піднестися й він досяг висоти 11.9 миль, себто 1.8 милі вище, ніж піднісся був професор Пікар. Бальон спустився на землю в повній справности й усі його інструменти були в порядку, так, що цей лет дасть багато деяких наукових спостережень над стратосферою.

Летуни так захоплені своїм летом, що готові знову летіти. Вони плянують зробити скоро ще кілька летів у стратосферу з науковими цілями.

КРІВАВА БІЙКА МІЖ ІРЛЯНДЦЯМИ.

КОРК (Ірляндія).—Підчас демонстрації ірляндських фашистів „блакитні сорочки" та між республиканською ґвардією Де Валери прийшло до кривавих сутичок. Поки поліція привернула спокій, з обох сторін поканічено понад 30 осіб.

Поліція також потерпіла, бо обидві сторони обкидали її камінями, цеглею та фляшками.

ЗНОВУ ПЕРЕГЛЯДАЮТЬ ІНДІЙСЬКУ КОНСТИТУЦІЮ.

ЛОНДОН (Англія). — Відновила свою працю комісія в справі перегляду індійської конституції. Перегляд конституції почався ще шість років тому, коли була призначена спеціяльна комісія на чолі з Саймоном. Комісія тепер сподівається за кілька місяців закінчити свою працю й подати її висліди на обговорення парляменту.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БРАК ОРҐАНІЗОВАНОСТИ, А НЕ СИЛИ

„Буде каяття, та не буде вороття", як прийдеться ліквідувати з трудом побудовані українські школи в краю. Так відзивається „Рідна Школа", виказуючи, що громадянство зложило в останнім році на удержання своєї шкільної твердині таку суму, яка відповідає жертвенности по 5 сотиків річно від одної української родини.

Подібну справу підніс теж один громадянин у краєвій дискусії про потребу Всеукраїнського Конґресу. Дописувач вказує на те, що треба мати яких 9,600,000 злотих, щоби покрити всі конечні видатки, злучені з загально-українською програмою праці. Значить, треба би стягнути по 10 сотиків місячно від кождого з Українців, котрі мешкають поза межами радянської України.

Не в нашій нужді, а в нашій незорґанізованости наша неміч. А що значить зорґанізованість, це видно з таких прикладів дописувача:

Фінляндські Шведи, щоби мати свою національну високу школу, зібрали за кілька місяців суму, яка рівнається 12 міліонам злотих.

Ірляндські іміґранти, самі бідаки, зібрали за 15 років на перевіз своїх братів до Америки 600 міліонів злотих.

Чехи, коли їм згорів національний театр у 1881 р., до одного місяця зібрали один міліон австрійських корон, щоби побудувати новий чеський театр. А ті жертви походили головно від незаможних верств: робітників, селян і службовців.

На кольонізаційну акцію в Палестині зібрали Жиди за 6 років 70 міліонів злотих.

За три роки зложила американська чехословацька кольонія на визвольну боротьбу дрібними датками $1,374,885.

Що це все вказує? Та нічого іншого, а те, що коли це можливе в інших народів, то, річ ясна, можна цілком добре і в нас перевести. Бож ми не гірші від інших. А коли в нас наші збірки не відповідають нашій чисельности, то це діється головно з причини нашої незорґанізованости. Тому тягар удержування народніх інституцій і піддержування нашої пропаґанди спочиває на малій горстці людей. А колиб до цеї акції затягнути ввесь загал, тоді і її вигляди були би далеко кращі, й то як на рідній землі так і на міжнароднім полі. Тоді саме далиб ми доказ того, що розуміємо гасло розбудови нашого життя, а то й добуття нашої державности — власними силами.

О. Сновида.

ПАРТІЯ ЧИ НАЦІЯ?

Розпучливе борикання совітського режіму з анархією, яку сам витворив, — знову висунуло на порядок дня европейської політики українську справу.

І тут не поможуть такі людці як Еріо, ані інші: всякий раз, як зачне хитатися якийсь режім у Росії — висуватиметься автоматично й наша справа, як справа міжнародня.

В пресі обговорюється питання національного конґресу, єдиного проводу і ін. Наразі не маю тут наміру обговорювати це питання, лише інше, але яке — посередно — звязане з отим першим. У нас — ріжні партії — дуже люблять акцентувати свої **соціяльні** домагання — і то насамперед. Так роблять і комуністи, і соціялісти, і монархісти. Одні кажуть — що для створення соціялістичної України треба іти з російськими соціялістами рука в руку (Шаповал — з рос. есером В. Черновом); другі — повторяють, що от як прийде до голосу не номад-большевик, а хлібороб російський, з природи монархіст, от тоді, мовляв, і консерватисти чи монархісти - гетьманці українські з ним вже до чогось добалакаються — може до „союза трох Русей", так як соц. революціонери, що хочуть з російськими товаришами заснувати „Ліґу народів Сходу Европи"...

Очевидно, коли так підходити до справи, то тяжко цих людей зєднати до гурту для справи виборення самостійної України. Але це й не є той шлях, що до того веде. Ліпше — замісць цілої купи **проблематичних** прихильників самостійної України — згуртувати **менший** гурт, але **певних і безкомпромісових** сторонників тої ідеї...

А зачати треба не від обєднання всіх, що сльози над долею „неньки України" проливають, лише голосно кинути гасло: Ми хочемо самостійної держави, такої, як є самостійна Франція чи Німеччина, і цей ідеал переводитимемо в життя, як лиш події дозріють до того так, як в 1917 р. по упадку царату... Але щоб досягнути цього — висуваємо не лише гасло незалежної України, але **й гасло поділу Росії!** Росія — як імперія — мусить бути поділена і ослаблена, бо лише на звалищах такої Росії — може повстати й зміцнитися незалежна Україна...

Коли Кавказ зможе відділитися від Росії, — дуже добре. Коли від неї може відділитися Біла Русь, — дуже добре. Коли відділяться козаки, Туркестан, Хива, Бухара, Сибір—все це вода на наш млин. Бо чим слабша буде Росія, введена в свої етноґрафічні межі, тим більше шансів нам утримати нашу незалежність. Тому — з підозрінням треба дивитися на кождого, чужого чи свого, — який радить нам відвойовувати нашу самостійність... в союзі з тою чи іншою Росією: такий не думає про зміцнення України, лише про зміцнення Росії, що є смертю для нас.

От коли прийде гурт людей, який висуне **таке** гасло незалежности нашої і поділу Росії, — то відразу й виявиться, хто в імя тої цілі може засісти з тим гуртом до спільного „округлого стола".

Тоді вияснитья, що коли гетьманці, напр., знову будуть говорити, як у 1918 р., про потребу федерації з новою Росією, чи „союза з братнім народом російським", то незалежникам — з ними не по дорозі...

Тоді **вияснитья**, що коли напр. соціялісти знову захочуть пертрактувати з лібералами російськими чи соціялістами для „ратування демократії" чи боротьби з фашизмом", — то й з тими людьми незалежникам не по дорозі... Бо й одні і другі — **висуваючи партійні, соціяльні** домагання своєї ґрупи чи партії, **не дбають про націю** і не увзгляднюють досвіду останніх 17-тих років, коли всякі пертрактації з Росією — кінчилися для нас катастрофою.

Таке ясне поставлення справи відразу відмете від незалежницького табору сміття політичних бізнесменів, які хочуть спекти свою партійну печеню на справі визволення України; які дбають не про неї, а про якийсь інтернаціонал — 3-тій комуністичний, 2-гий соціялістичний, чи монархістичний (є й такий).

Ми вже виросли з пеленок, ми вже переросли часи революції 1917 року. Австрійські Славян, як вибухла війна — висунули гасло — поділу Австрії. Турецькі Славяни боролися за ліквідацію Отоманської Імперії. Ми — коли хочемо нарешті, вибристи зі стану рабства, на яке завше будемо засуджені в Росії **(у всякій** Росії), мусимо висунути гасло — **поділу тої потвори, яка зветься російською імперією.**

Тоді і зорієнтуємося відразу щодо наших союзників. Соціялісти напр., стоять за демократію і лише в демократії і в інтернаціоналі шукають помочі. Незалежники — навпаки — оцінюватимуть союзників не за їх доктриною — нам близьку — а за тим, чи сприяють вони Україні, чи Росії. Тоді відразу відпадуть такі „союзники" як Еріо або 2-гий чи 3-тій інтернаціонал, який або помагав гнітити Україну, або гнітив її сам, або російські монархісти, і інші, всі ті, які хочуть „за подяку" — затримати всю, або частину нашої землі.

Нашим гаслом мусить бути національний еґоїзм. А національний еґоїзм має право проголошувати нація, так мальтретована Москвою як наша. Ні прекрасні **гасла,** ні **гуртування** всіх Українців — не вратують нас. Нас вратує виразне і ясне поставлення нашої справи в надходячій революції в СССР — і гуртування тих елементів серед нас, які з кривавої минувшини готові витягнути всі консеквенції — які прагнуть не союзів, не федерацій зі страшним ворогом, **лише його знищення** або **ослаблення.** Бо без того — всі наші зусилля і єдині фронти будуть безсилі!

ПОСИЛАЙТЕ „СВОБОДУ" НА УКРАЇНСЬКІ СЕЛА.

Прочитавши **„Свободу",** не марнуйте її, не викидайте, а **вишліть нашим селянам на Закарпатській Україні,** бо вони вас цього просять. Пишіть до редакції „Свободи", а ми вам подамо село й читальню, куди будете висилати.

МІЖ РАСИЗМОМ ТА ФАШИЗМОМ.

Святкуючи десятирічний ювилей фашистівської італійської революції, Мусоліні проголосив, що другий десятирічний ювилей відбуватиметься вже в Европі фашистівській, або бодай сфашистизованій. І коли ми прослідкуємо за розвитком внутрішніх подій в таких країнах, як Ірляндія, Еспанія, Болгарія, Угорщина, Портуґалія, навіть Анґлія, — по всіх усюдах сконстатуємо сильний рух до фашизму в ріжних його національних виявах. Німеччина зі своїм гітлеризмом рішуче пішла по шляху, вказаному Мусолінієм, але одночасно внесла в свій німецький „фашизм" деякі елементи, яких цілковито бракує в італійськім фашизмі. Такими елементами є перш за все „расизм" з випливаючим з нього антисемітизмом. Італійський фашизм зовсім не є антисемітським. Він відкидає всякий расовий принцип і визнає італійську націю наслідком помішання найріжніших народів, що приняли проте одну культуру — латинську, і переняли одним націоналізмом — італійським. Тому й італійські Жиди, наскільки вони виявляють себе пожиточними членами суспільства, нічим не відріжняються в своїх правах від усіх інших Італійців і можуть підноситися до найвищих щаблів суспільної гієрархії.

Гітлерівці пішли іншою дорогою. Вони видвигають німецьку „расу" і визнають, що лише ті німецькі громадяни, що не є „заплямлені" доміш кої чужої крови, можуть приймати участь в суспільнім будівництві. — Тому всіх Жидів, незалежно від їх персональної вартости, відкидають геть, як непотрібний і навіть шкідливий баляст. В моменті величезної економічної кризи і застрашаючого безробіття, це значить виведення поза рамці нормальної суспільности соток тисяч людей, з котрих багато кровю й працею виказали свою відданість Німеччині як своїй батьківщині. Це можна пояснити собі, як **демаґоґічний засіб для заспокоєння голодних мас, що все є раді знайти когось, хто завинив в їх мізерії.** Та ця внутрішня демаґоґія гірко оплачується на міжнародньому форумі і викликає цілком зрозумілу реакцію. Нація, що рветься до свого визволення і виказує себе своїми внутрішніми гідностями вартною цього визволення, в бігу часу збирає неминуче загальні симпатії. Згадати хоча би Польщу, яка, поділена межи трома державами, так добре грала ролю пригніченої, але шляхотної й багатої на духові скарби нації, що в відповідний момент дуже легко скапіталізувала всі ці міжнародні симпатії й осягла свою державність в незвичайно легкий й несподівано пожиточний спосіб. Та — з другого боку, нація, що, рвучись до свого визволення, заповідає одночасно поневолення або пригнічення інших, викликає замісць симпатій — нехіть, недовіря та глум. Тасама Польща, що в часах повстання своєї держави не мала в цілому світі здається, ані одної визначної людини, що наважилася би піднести проти неї яке недобре слово, своєю безглуздою загарбаницькою політикою довела тепер світ до цілковито протилежних результатів. Мало яка держава в світі має тепер стільки внутрішніх і зовнішніх ворогів, які тільки й чекають на слушний час, щоби її знову розвалити.

Приблизно те саме відбувається тепер на закордонному полі і з Німеччиною. В світовій дипльоматичній грі Німеччина завжди програвала, бо, як говорив французький соціольоґ Ле Бон, нема в світі країни, яка би менше розумілася на психольоґії народів, як Німеччина. Саме через брак розуміння отої чужої психольоґії Німечина програла й Велику Війну, що розпочалася для неї так блискуче, а закінчилася так жахливо. І тепер Німеччина Гітлера продовжує виявляти те саме жорстоке нерозуміння чужої психольоґії. Був час, що ідея панґерманізму, яка кликала до обєднання всіх Німців в одній державі, знаходила живий відгук в усіх тих німецьких територіях, що знайшлися — в історичному розвитку подій — поза межами Німеччини. І особливо це треба сказати про Австрію, яка, покалічена Верзайським миром, не бачила жадної можливости прийти до нормальних умовин життя поза обєднанням з цілою Німеччиною. Для всіх европейських держав, що зі страхом думали про появу в центрі Европи величезної Німецької держави зі 100 міліонами мешканців, „Аншлюс" видався дуже загрозливою й реальною можливістю. В самій Австрії націонал-соціялістичний рух дуже швидко розростався, паралєльно з його розростом в самій Німеччині. І для кожного було ясно, що коли би з огляду на противакцію великих держав до формальної злуки деякий час могло би і не дійти, то нова націонал-соціялістична революція в Австрії зробила би злуку не формальною, а суттєвою, бо новий націонал-соціялістичний уряд у Відні знаходився би в постійному контакті з гітлерівським урядом в Берліні.

Перед такою загрозою всі великі держави обєдналися. І навіть Італія, що в усіх інших питаннях підтримує Німеччину, саме в цьому питанню заняла позицію не менш непримирну від французької. З другого боку і в самій Австрії, що расовою чистотою ніколи не визначалася, почалася сильна реакція проти зоольоґічного расизму. Уряд Дольфуса, розуміючи дуже добре, що німецький панґерманізм загрожує Австрії втратою незалежности, почав активно підпомогати фашистівські австрійські орґанізації „Гаймверів", що стояли на ґрунті незалежности Австрії. А 11 вересня він виголосив промову, якою ясно визначив шлях, по котрому віднині піде Австрія в своїй боротьбі проти червоного — соціялістичного, та брунатного націонал-соціялістичного, наступу.

„Часи капіталізму, — часи ліберальної економії, — сказав він, — безповоротно минули; часи марксизму й матеріялістичного виховання народу скінчилися; часи панування партій забудуться. Ми хочемо розбудувати австрійську державу на основі суспільно-християнській, на основі корпоративізму й сильної авторитетної влади. Авторитетна влада не означає деспотизму, але орґанізацію мас вмілими провідниками, повними самопосвяти".

Для нас особливо цікава ця остання фраза така характеристична для всякого фашистівського руху. Канцлер Дольфус у моменті смертельної небезпеки для незалежности австрійської держави не намагається скликати якийсь конґрес з представників ріжноманітних партій та гуртків, що взаїмно себе виключають, але звертається до „вмілих провідників, повних самопосвяти", що є готові йти орґанізувати маси для охорони батьківщини. Українські націоналісти завжди вказували, що це є єдиний вірний шлях для порятування й нашої батьківщини. Не безконечні наради, не партійна гризня, не інтриґанство амбітних політиканів, — але активна, чинна, повна самопосвяти робота серед мас вирятує Україну від займанців і анархії.

Евген Онацький.

Г. Ф.

ПЕРЕЧИСЛИЛАСЬ

(Оповідання).

(2)

Щоби любий муж не мусів робити робіт, до яких вже не дуже мав силу, вона взяла здорового, кріпкого парубка. Молодих наймичок не брала, бо парубок був дуже гарний і вона потерпала, що молоду наймичку збаламутив би. Крім того гарного і кріпкого парубка ще взяла другого, першому до помочі. Також взяла малого пастуха і стару наймичку.

Відколи прийшов той кріпкий парубок, старий господар вже нічим не потребував журитися. Господиня приказувала, парубок робив за господаря і в господарстві був лад. Бувало, що й Трачукови забаглося приказувати, як то робив тоді, коли був молодим мужем старої баби. Тоді молоденька жінка приступала до нього і, погладивши під щетинясту бороду, промовляла солодко:

— Чого тобі журитися такими дурницями?! Не маєш мене? Я вже знаю, що кому казати, і припильную, щоби твоя челядь не дармувала. От іди і грійся на сонци!

Хоч би як Трачик гороїжився, то як жінка забалакала до нього від серця і „на розум", він з нею не перечився. Щасливий, що не сварить, а балакає приязно, він зараз мяк і господар усе лишав їй до волі.

Його боліло, що жінка вже не така сердечна і не така палка, як була в перших днях подружа, та згодом він і до того привик. Байдужо сидів зимою на лавці під печею, літом на лавці під хатою, смокчучи люльку. Дивився, як то зуховата жінка господарить, закидаючи оком в сторону парубка. Таким ласим поглядом вона ніколи не заскоботала свого рідного мужа. Парубок зараз помітив це і не дурний був не використати цего. Добре йому було у Трачика. При роботі не надсаджувався, їв багато і добре. Що було найсмачніше, він тягнув до себе.

І господареви було би добре, бо в господарстві й пальцем кивнути не потребував. Міг жити цілком безжурно, бо жінка не дорікала йому, що він вже не має сили. Тільки одно було для нього прикре, дуже прикре!

— Чи вона така скупа, чи при тих господарських клопотах забула варити? — думав.

Ксенька справді давала мужеви погано їсти. Варити вона не забула. Вона лиш знала, що її муж вже став непотрібом в господарстві. Як багато інших господинь і господарів на селі, так і Ксенька гадала, що хто не робить потрібної в господарстві роботи, той не повинен господарства обідати. Як би не те, що муж не переписав на неї свого маєтку і до того часу вона мусіла ще панькатися з ним, то хто знає, чи він був би вже не вилетів на вулицю.

Трачик дуже любив пироги зі сметаною, яйця на сметані, вуджені свинячі реберця, дриглі, жарені качки. Він вже забув, який смак мають ті ласощі. Тепер жінка давала йому лиш голий борщ, майже пісну картоплю, тай чир.

Що Ксенька ще не забула варити, знав парубок. Для нього були що днини як не пироги зі сметаною, то добре мащені галушки; як не качка, то курка; як не ковбаса, то кишка. Господиня годувала того парубка добре, щоби мав силу до роботи. В господарстві вялий робітник не варт нічого!

Одної днини Трачик лишився в хаті сам, бо жінка пішла з челядю на сіножатку. Сидів на лавці перед хатою і пакав люльку. Саме коли став люльку витріпувати, щоби її напхати наново, перед хатою затуркотіло і затихло. То був молодий лікар, що приїхав, покликаний до хорого. Побачивши Трачика, припинив коні і крикнув:

— Добре полудне, куме! Де тут хата Яндруха Сивулика?

Трачик підвівся, підійшов до візка і відповів:

— Хата Сивулика аж на тім кінці села.

— Бачу, ви сильно змарніли, — замітив лікар. — Може терпите на безсонницю?

— Сон у мене добрий. Лиш мій шлунок, песя віра, не приймає їжі!

— Не приймає мяса?

— Коби він мясо діставав!

— Скажіть докладніше, що вам хибує. Може щось вигадаю для вас.

— Мені хибує... хіба лиш омаста до картоплі. Омаста і все те, до чого багаті люди звичайно картоплю додають.

Лікар знав село і майже всіх людей в селі. Від тих людей він знав, як то тепер є в хаті Трачика. Знаючи це, і чуючи відповіди старого, лікар вгадав, чому той багач так змарнів. Його попросту вялив і вбивав голод.

— Що вам смакувало би і що ваш шлунок приняв би?

— Не все те, що любить моє піднебіння, я тепер годен би зїсти, — відповів старий, — бо вже не маю зубів. Та й беззубий зїсть пироги з білого тіста та добре помащені свіжим маслом і зі сметаною. Як би молода і добре зварена курка, то й те мої беззубі щоки змололи би.

Трачик вичислив усе те, що йому смакувало би і що змолов би його старий млин.

— Я зроблю так, що жінка буде годувати вас вашими смакощами, — сказав лікар. — Де вона? Я хотів би з нею побалакати будьтоби потай вас.

— Тепер вона з челядю робить сіно, — відповів багатий голодник. — Моя сіножать по тім боці села, аж за хатою Яндруха Сивулика.

— То той, до котрого я їду?

— Той! Зараз за його полем і за його сіножаткою моя сіножатка. Там не багато було до роботи. Жінка пішла з всею челяддю. Як вже не скінчила роботи, то незабаром скінчить. Як у Сивулика хвильку заждете, то діждетеся, що моя жінка буде попри його хату вертатися.

— Бувайте здорові і жінці не кажіть, що я з вами балакав.

— А то чому? Я не вірю, що вона послухає вас, як ви скажете, щоби мене ліпше годувала. Вона мабуть нарочно морить мене голодом.

— А як їй скажу, що масна і мясна страва пошкодить вам гірш голодівки? Га? Що тоді вона зробить?

Лице Трачика усміхнулося широко від вуха до вуха. Він став доктора розуміти. Він тепер ліпше зрозумів, чому то жінка неначе забула добре варити.

— Не кажіть жінці, що ми балакали, бо вона вгадала би, що ми змовилися, коли я, балакаючи з нею, припишу для вас пісну і скупу дієту. Ви лиш скажіть їй, що я, питаючи вас де хата Сивулика, сказав вам, що ви щось дуже змарніли, і що тому мабуть винно ваше молодече серце.

Доктор подав Трачикови руку і поїхав. З Трачиковою зійшовся ще заки доїхав до Сивулика. Задержав коні і кивнув на неї, щоби підійшла до візка. Челядь Трачикової пішла далі, вона сама приступила до доктора. Доктор забалакав до неї.

(Далі буде)

СПРАВА 14-ГО ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗА

Ню Йорк, 18 вересня 1933 р.

До Головного Екзекутивного Комітету:

Вважані Панове!

На доручення головного предсідника У. Н. Союза, який припоручив мені розслідити й полагодити справу Івана Готри, члена 14-го відділу У. Н. Союза, котрого цей відділ суспендував за незаплачення наложеного одноразового розмету за членицю, яка вправді була членицею тов. „Буковина", але не членицею У. Н. Союза, я пішов на збори цього відділу, які були проголошені у „Свободі" на день 12 серпня 1933 року.

Я прийшов на збори в означений час і місце та пояснив там предсідникови 14-го відділу причину моєї присутности. На це присутні члени накинулись на мене з лайкою, і то так далеко, що один член товариства, але не член У. Н. Союза, назвав мене хруном. Коли я запитав предсідника, як називається цей член, то предсідник сказав, що його імя є Лев Боян. Потім інші члени, також не Союзові, зачали з кпинами звертатись до Лева Бояна, кажучи, що я буду скаржити його до суду. На це я відповів, що я прийшов як головний радний У. Н. Союза до 14-го відділу У. Н. Союза залагодити справу, а не до тов. „Буковина".

Щойно тоді секретар 14-го відділу, Паламарчук, поставив внесок, щоби скликати збори самих Союзовців, бо це справа Союзового члена. Внесок переголосовано і я опустив салю, назначивши другі збори листовно через секретаря Паламарчука на наступну суботу, то є на день 19 серпня.

Мушу тут ствердити, що на тих зборах, як вже повище зазначено, члени тов. „Буковина", котрі не є членами У. Н. Союза, забирали голос у дискусії, яка торкалась чисто Союзової справи.

На других зборах, які відбулися 19 серпня, я зажадав протоколу з минулих зборів, але секретар заявив, що він протоколу не має. Потім я зажадав тих ухвал, на підставі яких суспендовано Івана Готру, однак і цього мені уряд не дав, ані не перечитав.

Справу Івана Готри полагоджено остаточно в цей спосіб, що він повинен заплатити свої залеглі вкладки до У. Н. Союза, але не є обовязаний платити того розмету, який тов. „Буковина" наложило на нього за свою членицю. Іван Готра зажадав переступного листа, а уряд і члени 14 відділу згодилися йому такий лист видати. Вкінці я зажадав протоколярної книги, але члени почали зараз протестувати проти цього. Коли я покликався на §249 статута У. Н. Союза, то на це член Стронський відповів, що то є книга тов. „Буковина". Я знову заявив всім членам, що жадаю книги 14 відділу У. Н. Союза, а не тов. „Буковина", і звернув їм увагу, що їх протести тут не мають місця. Остаточно уряд згодився передати мені іншим разом ту книгу до переглянення.

Три дні по тих зборах я написав до секретаря Паламарчука лист і просив його, щоби він передав мені згадану книгу, але до нині я тої книги не отримав.

Як головний радний У. Н. Союза, я свою роботу виконав, хоч цілі не осягнув. Тому я вважаю, що згідно з § 251 статута У. Н. Союза 14 відділ повинен бути розвязаний.

Ілія Гузар,
головний радний У. Н. Союза.

РІШЕННЯ ГОЛОВНОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ У. Н. СОЮЗА В СПРАВІ РОЗВЯЗАННЯ 14-ГО ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗА.

Витяг з протоколу нарад головного екзекутивного комітету, які відбулися 20 вересня 1933 року в головній канцелярії У. Н. Союза під ч. 81-83 Ґренд стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

На підставі вище проголошеного справоздання головного радного У. Н. Союза, І. Гузара, яке виказує, що 14-тий відділ У. Н. Союза не повинувався § 249 статута У. Н. Союза, а саме, на жадання головного радного не видав до переглянення своїх відділових книг, отсим головний екзекутивний комітет, згідно з § 251 статута У. Н. Союза, суспендує і розвязує згаданий 14-тий відділ У. Н. Союза з днем проголошення отсього рішення, та поручає всім членам цього розвязаного відділу, по отриманню переступних листів від головного рекордового секретаря, зголоситися з ними до якогонебудь правно існуючого відділу У. Н. Союза на протязі 30 днів від одержання тих листів, як це предвиджує § 254 статута У. Н. Союза. Коли якийсь член, через неточність адреси або яку іншу причину, не дістав би переступного листа, тоді такий член повинен зголоситися якнайскорше до головної канцелярії по свою карту.

Д. Галичин,
гол. рек. секретар.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й., від. 204 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в четвер, 5. жовтня ц. р., о год. 8.15 ввечір в галі Укр. Прав. Громади 334 Іст 14 вул. На ті збори мають прибути всі члени відділу, та вирівнати свої залеглі й біжучі членські вкладки. — М. Близнак, секр.

ШЕСТИЙ КОНГРЕС ОБЄДНАННЯ

Згідно з § 17 статута Обєднання і рішенням Екзекутиви з дня 5 вересня 1933 р. подається до загального відома, що **Шестий Конгрес Обєднання Українських Організацій в Америці відбудеться в пятницю, дня 3 листопада 1933 р. в Ню Йорку, Н. Й.**, в галі Українського Народного Дому, 217-219 Іст 6-та вулиця.

Конгрес зачне наради в годині 10 рано. Триватиме один день.

ПРОГРАМА:

1. Відкриття конгресу.
2. Вибір президії конгресу і комісій.
3. Звіт уступаючого уряду.
4. Дискусія.
5. Реферати:
   а) Голод на Великій Україні й справа визнання совітів Америкою.
   б) Юнія і український робітник.
   в) Українська школа в Америці.
   г) Кольонізація як зарада безробіттю.
   д) Співпраця Обєднання з іншими організаціями.
6. Ухвалення резолюцій.
7. Уділення абсолюторії уступаючому урядови.
8. Вибір нового уряду.
9. Внесення і запити.

Кождий делеґат мусить виказатися повновластю товариства, яке було з Обєднанням у звязку і пересилало через нього збірки на Рідний Край.

Заввага: а) По думці § 22 статута Обєднання, Товариство, яке входить в Обєднання, має право вислати на Конгрес одного делеґата й на власний кошт. б) Друки повновластей вишле на бажання канцелярія Обєднання.

За Обєднання Українських Організацій в Америці:

Омелян Ревюк, предсідник,
Д-р Л. Мишуга, секретар.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.СОЮЗА

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Надзвичайні збори відділів У. Н. Союза в справі вибору Союзових лікарів відбулися дня 6. вересня 1933 року в салі під числом 2410 В. Шікаґо Евеню. Збори скликав Тарас Шпікула, головний радний У. Н. Союза. На зборах були присутні відпоручники відділів: 106, 125, 220, 252, 159, 301, 379, 221. Союзовим лікарем стали вибрані: д-р Степан Гриневецький на північний округ міста, д-р Петро Павлюк на полудневий округ міста.

Другі надзвичайні збори в тій самій справі відбулись на Борисайд дня 7. вересня ц. р., в салі церковній 9211 С. Чонсей Евеню. На зборах були присутні відпоручники цих відділів: 33, 165, 183, 243, 335, 216, 354. Союзовим лікарем зістав вибраний д-р Михайло Мелин на ці місцевости: Борисайд, Ілл.; В. Пулмен, Ілл.; і Гарвей, Ілл.

Просимо всіх секретарів згаданих відділів, також і тих, що не мали своїх репрезентантів на зборах, звертатись до лікарів: д-ра Степана Гриневецького, д-ра Петра Павлюка, і д-ра Михайла Мелина з усіми справами, що входять у круг їх ділання.

Адреси:

Dr. Stephanus Hryneweсky,
2406 W. Chicago Ave.,
Tel. Humboldt 4207
Chicago, Ill.

Dr. Peter Pavluk,
2001 W. 51st St.,
Tel. Prospect 0227
Chicago, Ill.

Dr. Michael Melyn,
9200 Cottage Grove Ave.,
Tel. Radclif 1200
Chicago, Ill.

Тарас Шпікула,
Гол. радний У. Н. Союза.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВИЯСНЕННЯ В СПРАВІ ВИСИЛКИ ПАКУНКІВ ДО ГАЛИЧИНИ.

Ще в січні подав я в „Свободі" пояснення, як треба посилати пакунки до краю з ріжними річами, які американські Українці звикли висилати до своєї рідні. Тепер на ті річи накладають у Польщі таке мито, що не варта його оплатити, бо ті річи, які нераз висилаємо, того не вартують. Щоби за старі річи, які висилаємо з Америки до Галичини, не платити там мита, треба виповнити ось такі вимоги, які ставить польський уряд.

До Польщі можна ще й тепер висилати переношені річи, призначені для бідних, без митної оплати, але під такими умовами:

У першу чергу треба тим американським Українцям, котрі хочуть висилати річи рідні, дістати від неї свідоцтво убожества, виставлене тою громадою, де рідня живе. Те свідоцтво убожества має бути висилане з краю прямо на адресу того, хто буде звідси висилати річи.

Той, що висилає, має виготовити спис річей, які висилає, виписуючи їх пером або на машині. Спис має бути виготовлений у польській мові і має бути подана на нім адреса тої особи, якій посилається річи, й адреса посилаючого і точна дата. Потім треба піти з свідоцтвом убожества й зі списом до польського консуляту (або заслати їх почтою) і там потвердити ті два документи. За те потвердження побирає польський консулят у Ню Йорку 80 центів, а 20 центів зараховує на почтову пересилку. Хто посилає почтою, має ще долучити других 20 центів на відповідь.

Ті потверджені документи треба вложити між річи до пакунку, який посилається до краю. Тоді доперва митна влада не наложить мита.

Інакше буде наложене мито на кожду іншу посилку, хоч би в ній були самі старі й подерті річи.

Звертаю увагу, що не можна посилати ніяких річей, котрі мають футряні обшивки, ні шовкових річей, ні черевиків-лякерів, чи зі скір гадин, алігаторів і т. п.

Вислані річи мають бути вживані тільки тими особами, яким їх вислано.

Так каже польський закон, а за нарушення того закона карає.

Теодор Захаревич,
Дерби, Конн.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

NEW YORK, N. Y.

Ukrainian Civic Center's Musicale.

Again the Ukrainian Civic Center, achieved definite success with the Musicale given September 26, at the Institute. An exceptional large group of people attended, with confirmed satisfaction of the program. The violonist for the evening, Miss Kuziw, gaven us a brilliant display of her talent. Her choice of music in the Hungarian Rhapsody, Spanish Dance, Neapolitan Waltz were delightful. The recital by no means amateurish assured her artistical value and showed toward what wide margin of ability she is capaple. Besides her solos she likewise furnished piano dance music. The second talent of the evening revealed itself in Mildred Milanowitz whose voice and songs thrilled the audience. Her selections of love songs and kolomeyka's completed the entertainment.

Whereupon tea promptly served by a few members refreshed the guests and enabled them to dance.

Preparation for our forthcoming Annual Dance are under way, which is promised to be one of the seasons best medium of Dancing. Watch out for further details and be certain to participate in the good time.

Irene J. Lenchuk.

БРІДЖПОРТ, ПА.

Аматорська вистава.

В неділю, дня 10 вересня відограли аматори Українського Молодечого Клюбу в Бріджпорт штуку Франка „Украдене щастя".

Хто зі старших був на тій виставі, той не міг нарадуватися, будучи свідком того, як наша тут роджена молодь дорожить усім тим, що нам дороге. Довідався я далі, що та молодь вже віддавна хотіла взятися за народню роботу, але не було кому її в тім піддержати, не було вчителя. Аж тепер, завдяки старшому віком, але високо патріотичному о. Бартішеви, котрий, не зважаючи на старі кости, товчеться по дорогах, щоби тільки допомогти молоді в її добрім ділі, ця справа набирає більшого значіння.

Як аматори виступали: Марія Сарабун, Йосифа Кушнір, Павлина Муштук, а з мущин: Йосиф Шибал, Михайло Шимбра, Степан Булий, Франко Катериняк, Михайло Буката. А далі було на сцені повно молоді: хлопців і дівчат. Музиканти: Степан Криско й Остап Білий. Режисер о. Евген Бартіш.

Вистава випала дуже гарно. Честь молоді, що береться за таку гарну працю.

Гість.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 216, подає всім до відома, що річний мітінґ відбудеться дня 8. жовтня, в годині 2-гій пополудни, в галі парафіяльній, 12205 Парнел Еве. Проситься всіх члениць прибути на цей мітінґ і вирівнати свої залеглі довги. Буде вибір уряду. Не явившася члениця заплатить кару 1 дол., а урядниця 2 дол. — М. Карплюк, предс.; О. Іясюк, рек. секр.; М. Семчишин, кас.; С. Сосновська, фін. секр.

У суді.

Предсідник переслухує обвинуваченого: — Ви обвинувачені в злочині вбивства. Ви скинули вашого товариша у сходовій клітці і він убився.

Обвинувачений: То він сам просив мене, щоби я зробив це.

Предсідник: Не говоріть таких небилиць. Ніхто вам у це не повірить.

Обвинувачений: А воно таки правда: Я мав з ним суперечку. Вкінці я схопив його за обшивку. Я держав його так у повітрі, а тут він крикнув на мене: „Пусти мене. Пусти мене!" Тому я пустив його!

ТЕАТРАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР

ДЛЯ БЛИЖНІХ, драма на 4 дії, Я. Косовського, (13 осіб) .... 30 ц.
СОТНИКІВНА, песа в 5 діях, з історичної повісти Богдана Лепкого. „Сотниківна", перероблена для сцени Олексою Скалозубом, (15 осіб) .... 40 ц.
ЗРАДА, історична драма на 3 дії з часів Гетьмана Мазепи (8 осіб) .... 35 ц.
ДАНИЛО ЧАРІВНИК, або Вратоване Супружжа, комедія на 4 дії зі співами (5 осіб) .... 25 ц.
ВОЄННА ЗАВЕРУХА, трагекомедія на 4 дії зі співами (6 осіб) .... 25 ц.
ДВА ДОМИКИ Й ОДНА ФІРТКА, комедія в 1 дії, Л. Лотоцького (8 осіб) .... 15 ц.
МАРКО СПОТИКАЙЛО, комедія на 4 дії, написав П. Франко (10 осіб) .... 35 ц.
АМЕРИКАНКА, комедія на 3 дії, В. Павлусевич, 5 женщин і 2 мужчин .... 35 ц.
ЧОРТЕНЯ, комедія в 3 діях для аматорських гуртків, Й. Ярославич, 6. жен. 5 муж. (Чортеня написане в цей спосіб, що можна його грати як хто хоче, в 1-ній або в 3-ох діях) .... 30 ц.
ВЕРТЕП, песа на три дії, М. Підгірянка .... 25 ц.
ЛЮБОВНІ ПРИГОДИ, комедія на 2 дії, Ост. Цюка. (Осіб 5) .... 15 ц.
НОВІТНІ ЧОРТИ, комедія в чотирох діях, нап. А. Данко. (Осіб 16) .... 35 ц.
ПАВУКИ, комедія на три дії, нап. Ярославенко. (Осіб 11) 35 ц.
СТРАЧЕНЕ ЖИТТЯ, песа із селянського життя, на три дії, 4 осіб .... 15 ц.
СРУЛЬ НАТЯГАЙЛО, написав А. Данко, комедія в двох діях (7 осіб) .... 25 ц.

Замовлення слати до:
SVOBODA, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Подаємо кумів, товариства й жертводавців при посвяченню прапорів ОДВУ.

1) Тов. „Просвіта" — жертва $10; куми: І. Жовнір, І. Семань, гр. Дубас, гр. Заплатинський, гр. Паликій, М. Макар, П. Бортовський, П. Гладкий, В. Команда, пані Шарко.

2) Тов. „Дністер" — жертва $10; куми: І. Гузар, М. Боднар, П. Панчишин, І. Пастух, М. Ґула.

3) Тов. ім. Тараса Шевченка (Пасейк) — жертва $10; куми: В. Микитин, П. Головачук, М. Федорів.

4) Братство св. Володимира — жертва $10; куми: І. Солтис, Н. Козуляк, Д. Стешин, Н. Марків, Г. Кузів, І. Лесняк.

5) Братство св. Миколая (Асторія) — жертва $10; куми: гром. Василик, гр. Семенко, С. Кривень, Д. Бурдиґа, А. Климишин, А. Левинець, М. Беля, Т. Гладкий, В. Старимовський, В. Періг, гр. Команда, М. Табака.

6) 204 від. У. Н. Союза — жертва $10; куми: М. Воробець, І. Тураш, А. Фіна, П. Редчук, І. Хитрик, Г. Дубляник, М. Кузів, П. Ікалович, М. Мороз, М. Максимович.

7) Укр. Прав. Громада — жертва $10; куми: І. Крочак, М. Євушин, П. Сокальчук, Г. Михальчук.

8) Тов. Запорозька Січ — жертва $10; куми: П. Барила, С. Малярський, І. Рувінський, С. Кучма.

9) Тов. ім. М. Шашкевича — жертва $5; куми: А. Куцик, Н. Доскоч, Катерина Чипіль, А. Маращак.

10) Тов. Жеребецька Любов — жертва $5; куми: М. Жуковський, Петро Бех.

11) Жіноча Громада (Асторія) — жертва $5; куми: пані Якимицька, пані Перій, пані Дайдак, пані Демко, пані Табака, пані Марко, пані Левенець.

12) Січ ім. Богдана Хмельницького — жертва $5; куми: М. Близнак, І. Галичин, М. Максимович, В. Чарнецький.

13) Тов. Зоря — жертва $5; куми: М. Ковбасник, Й. Забавчук, Е. Парницький, М. Лектей.

14) Укр. Прав. Громада в Картерет, Н. Дж. — $5.

15) Укр. Прав. Громада в Перт Амбой, Н. Дж. — $5.

16) Укр. Ам. Демокр. Клюб в Перт Амбой, Н. Дж. — $5.

17) II. сотня Чорноморської Січи в Джерзи Сіти, Н. Дж. — $5.

18) III. сотня Чономорської Січи в Нюарк, Н. Дж. — $5.

19) Клюб Укр. Танцюристів — жертва $5; куми: С. Дроботій, Е. Петрик, В. Рибка, М. Кравчук, М. Бриґідир, панна Вінтоняк, панна Задорецька, панна Скородинська, панна Палеґа.

Поодинокі куми і жертводавці: П. Маційовський $7; Агафія Бундзяк $25; Л. Миронюк $10; Анна Зборівська $10; Н. Н. $10; Н. Кравчук $5; дальше по $5: А. Березівський, Я. С. Гаврилко, А. Пасічник, Д. Ґула, М. Пізнак, І. Лакоцький, д-р Е. Пелехович, О. Ревюк, К. Кулиба, М. Воробець, о. Й. д-р Жук, Анна Куць, д-р Л. Мишуга, С. Угорчак, Оля Кухар, І. Грицишин, І. К. Гудима, Д. Бурдиґа, М. Беля, Я. Кулинич, М. Ґула, В. Ступницький, І. Паликій, П. Ярема, П. Задорецький, Д. Галичин, В. Бріль, П. Гаврилів; А С. Кучмак $4; по $3: Й. Чипіль, М. Кравчук, М. Боднар; по $2: Д. Павлик, пані Ярема, В. Лазута, Д. Шагай, М. Ґула, І. Крочак, В. Періг, Федір Стефанів, Ст. Дембіцький, О. Білецький, Т. Фейчинський, Н. Гуляґроцький, П. Н. Ґаврис, В. Савчак, М. Каришин, Гр. Дубляник, В. Ткач, І. Д. Домерецький, А. Кунцевич, В. Калина, Т. Милещук, І. Редчук, А. Барановський, пані Феник, о. І. Гундяк, В. Роніш, пані Воробець, П. Гринишин, П. Кукуруза, І. Лантвіт, М. Євуш, В. Черватюк, М. Воробець, Я. Пшик, В. Цісик, М. Мурашко, А. Ґела, Й. Курда, Я. Третяк, Ст. Кривень, К. Вересkля; по $1.50: К. Драла, П. Бабесюк; по $1: І. Сидор, І. Гиригфа, І. Хміль, Й. Городняк, Н. Семан, гр. Колтом, Я. Федор, Л. Камінський, гр. Ґалац, В. Польчій, І. Деревляний, М. Боднар, М. Стехча, Ю. Павчак, М. Сурмач, П. Сокальчук, М. Петрик, В. Мандзій, І. Лазорчик, панна Мигаль, А. Брикович, гр. Тишла, Катря Сокальчук, Й. Соболь, Ст. Шевців, С. Кучій, М. Суковський, М. Вовк, Й. Ваврів, К. Перей, А. Н. Семен, П. Ґедзик, І. Бабинець, М. Близнак, гр. Йоанна, М. Рак, В. Семянишин, панна Чагарин, С. Микитин, Ст. Мельник, Я. Мандзій, гр. Притула, В. Кожух, В. Хруць, М. Криховець, Г. Пакомський, М. Мотуз, М. Головчак, І. Тимчук, Д. Каришин, Д. Багрій, С. Антонишин, гр. Шпак, Н. Мороз, гр. Табака, М. Дзюма, М. К. Коваль, Кат. Ушишк, Г. Гаврилюк, М. Романчук, гр. Баран, С. Грабовецький, М. Максимович, Я. Тарас, І. Савіцький, А. Фіна, А. Маконік, Д. Курпик, Ксеня Поліщук, Т. Дубас, І. Галичин, Ст. Малярський, В. Ярош, гр. Прокопів, М. Данко, гр. Вільчинський, пані Гук, гр. Миронюк, П. Федусь, О. Кібюк, І. Орлян, І. Семань, М. Ганасько, М. Гримкович, В. Пшик, П. Жуковська, М. Ґельпер, В. Мисякова, М. Сеченко, А. Ткач, В. Лазович, Ст. Хоптянин, Т. Пицак, Н. Аґрес, Е. Дучко, Л. Пивоварчин, М. Бриґідир, Н. Н., К. Григорко, гр. Карнес, М. Квасницький, А. Маращак, К. Кобен, Н. Цимбалістий, В. Кущій, А. Гузар, І. Тошон, Й. Івах, гр. Семенко, Д. Коритко, І. Жовнір, М. Кароль, М. Дацко, Н. Драґан, І. Будзар, гр. Космій, П. Малицький, пані Іванишин, М. Олекса, П. Филипко, О. Коцюбій, І. Прокопяк, П. Пазанкевич, А. Терлецька, пані Курчій, П. Малець, пані Прокопів, П. Ґулька, Д. Воробець, С. Михайло, К. Марущак, Анна Кулик, гр. Шусть, І. Бемко, П. Корейко, І. Базар, М. Грицишин, І. Мшитко, М. Журат, А. Землінський, гр. Марушок, Й. Палиґа, В. Кушнір, П. Кушнерик, І. Костів, Н. Н., М. Трусевич, В. Петришин, М. Феник, М. Брикайло, В. Леміцький, Е. Бошкевич, І. Ґелета, І. Швайлик, М. Чабрак, І. Щуцький, П. С. Н. Дачко, С. Милик, О. Луців, С. Вешновецький, І. Городецький, В. Ґіль, Т. Карка, Т. Чех, К. Ядловський, А. Борак, М. Корикора, Д. Мазур, І. Поселужний, П. Боншовський, пані Найдан, К. Осип, М. Мостовик, П. Боднар, Н. Мельник, А. Оттенбрайт, Т. Барила, С. Папроцький, Н. Шура, П. Грицкован, гр. Бардак, М. Сербинський, А. Сивень, Т. Свистун, П. Ясінський, гр. Осадчук, Г. Маланчук, М. Костів, І. Костина, о. Д. Прифета, Д. Ґлутковський, Т. Журавецька, В. Голубович, М. Федорів, Й. Паславський, В. Проць, В. Палащук, І. Готра, гр. Микитович, А. Гулей, І. Леміцький, П. Папроцький, В. Терлицький, Л. Перчин, А. Куцик, о. А. Іванишин, В. Кошець, А. Олекса, о. П. Дмитрик, П. Рибка, А. Середа, Т. Ніцовський, О. Шлапак, В. Сломушинський, А. Лешко, П. Вареница, М. Кащій, М. Мудрий, С. Подільський, В. Воробець, В. Ґельнер, С. Шеремета, В. Яременко, М. Стрілець, О. Крук, Ю. Венеслос, К. Кріль, Д. Олійник, П. Бабесюк, Д. Бруховецький, Ст. Залужний, М. Валічинська, М. Лаґуз, І. Задорожний, М. Левенець, А. Левенець, О. Савіцький, А. Гаврилів, І. Палиґа, гр. Гудима, М. Гира, К. Берків, Д. Чайка, Т. Григорко, А. Климишин, М. Воробець, М. Якіміцька, І. Якимів, І. Михальчук, гр. Василик, П. Чарнецький, А. Левчик, Р. Рибак, В. Жуковський, П. Барила, М. Климишин, Я. Стефанишин, П. Бих, пані Біла, М. Скубова, Л. Филипчук, М. Мостенський, Ст. Абрагамовська, Юстина Шубяк, Марія Судя, В. Найдан, В. Дроботій, О. Стеткевич; по 50 ц.: І. Марко, М. Луцик, Ст. Бриґідир, І. Хитрик, І. Приймак, гр. Скаревич, М. Кузів, Й. Кокура.

Разом усеї збірки було $734.05.

Загальний приход $1,600. — Загальний розхід $827.00. — Чистий дохід $773.00. — З того вислано на боєву акцію $738.00. — На різьбу Архипенка $10.00. — На Вістник ОДВУ $25.00.

За Комітет:

В. Дроботій, В. Черватюк, В. Найдан, Н. Новак, С. Кривень, гр. Ґолембйовський і пані Середа.

ПРО СПРАВИ У. Н. СОЮЗА.

ЩО ЦЕ Є „ЦЕРКОВЩИНА"?

В 225 числі „Свободи" поміщено допис п. Михайла Скибінського, в якім він заявляється за те, щоби не допускати церковщини до відділів У. Н. Союза.

Прочитавши те, стало мені дуже дивно. Признаюся, що я є дяк, а заразом і щирий Союзовець. Бував я у ріжних громадах в Америці, але я ще не чув, щоби де священик чи дяк виступали проти У. Н. Союза. Навпаки, можу ствердити, і то сміло і чесно, що в них є клич: „Україна й Український Народний Союз". А що це значить церковщина? Таж священик і дяк це ще не є вся церковщина. Десятки тисяч членів У. Н. Союза творять теж церковщину, одну церковну сімю, хоч і трохи поділені на релігійні фракції. Думаю, що таких дописів не треба слати до „Свободи". Коли в якій місцевости чи в якім відділі є такі недомагання, які видвигає п. Скибінський, то їх треба полагодити в громаді, чи відділі, а не йти з тим до преси. Бо хто подумав би, що в нас усюди така „церковщина", як її змальовує п. Скибінський. А так воно не є.

Юрій Березинський,
Трой, Н. Й.

ПІСНЯ ПРО БІЛАСА І ДАНИЛИШИНА.

Чи чули ви, Українці,
Такую новину,
Як то били, ще й вішали
Синів України.

Якби тії всі герої
Стали говорити,
Тоді нашим Українцям
Сталоб серце бити.

Відбувалась та розправа
Від рана до ночи,
А хто її всю вислухав,
Той отвирав очи.

Усі судді гордо встали:
„Ніщо не журіться,
Бо як ми їм смерть обвістим,
Богу помоліться".

Був один з них Данилишин,
Герой політичний;
Другий звався Василь Білас,
Герой історичний.

Третій — це був Коссак [Зенько,
Борець український,
А четвертий — то наш сту- [дент
Марян Жураківський.

А як прийшла та година
З життям розставатись,
Тоді почав Данилишин
Слізми заливатись.

Бо у салі їх чекали
Ті кати прокляті,
Щоби нашим славним хлоп- [цям
Життя відібрати.

Попрощався Василь Білас
З мамою старою,
Котра лице заливала
Гіркою слезою.

Данилишина сестричка
Ревно заридала,
Але втерла хутко очи
І таке сказала:

Ой за що вас, брате й сину,
Будуть розпинати
І вам, таким молоденьким,
Життя марнувати?

„Це за нарід український,
За свою державу!
Нехай буде Українцям
Й Україні слава!"

Як Білас і Данилишин
Йшли на шибеницю,
Полишили на Вкраїні
Тяжку жалібницю.

А ми, нарід український,
Все те памятаймо,
І як буде лиш нагода,
За своє віддаймо!

Передав з українського села п. **Володимир Левицький,** роджений в Америці, котрий відвідав Старий Край.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(59)

Король дав знати старшому жерцеви, що до храму приходить син бога Джад-Бен-Ота. Тому назустріч Тарзанови вийшов старий жрець у супроводі молодших жерців. Усі жерці були вбрані в дивні маски, які покривали їх лиця й голови. Лише старший жрець був з відкритим чолом, оброслим бородою. В очах старшого жерця Тарзан прочитав глибоко затаєнну злобу, що сюди зявився той, хто схоче стати вище від нього.

Тарзан зрозумів, що тепер він знайшовся в небезпеці. Жерця не так легко обдурити, а про це свідчили його розумні очі, які прошивали всього Тарзана своїм поглядом. Він знав, що йому доведеться боротись із цим жерцем. Але тепер жрець нічого не розпитував Тарзана й здавалося, приймав його дійсно, як божого сина. Але Тарзан уже знав, що в слушнім часі цей жрець схоче здерти маску з Тарзана й викрити, що він не є сином їх бога.

Король тепер передав Тарзана під провід верховного жерця Лудона, який повів Тарзана далі, показуючи йому величезний храм. Жрець завів Тарзана до одної кімнати, де складано жертви від вірних. Тарзан був уражений багацтвами, які тут були зібрані. Він пригадав собі тепер також багацтва міста Опар і йому здавалося, що він попав знову в підземелля Опару. Тарзан не питав, як ці багацтва тут скупчені, бо він мусів це знати, як „син бога".

Проходячи довгим коридором, Тарзан звернув увагу на печеру, де за ґратами були замкнені хвостаті люди ріжного полу й віку. Тарзан запитав, забувши осторожність: „Хто це?" Жрець глянув на нього підозріло, й відповів: „Хто може ліпше знати, як не Дор-Ул-Ото, син нашого бога Джад-Бен-Ота?" Тарзан відповів гнівно: „На питання божого сина ніхто не сміє відповідати запитом!" „Коли жрець сказав, що це будучі жертви богови, Тарзан відповів: „Мій батько цих жертв не хоче!"